

Objectius

- Comprendre les vinculacions del centre educatiu amb la realitat socio-econòmica i política.
  - Analitzar els components bàsics del centre educatiu com a organització.
  - Distingir els trets fonamentals d'un centre escolar autònom en contraposició a un centre escolar dependent.
  - Conèixer el contingut i l'estructura dels diferents plantejaments institucionals dels centres educatius.
  - Analitzar les variables organitzatives curriculars (organització del temps, espai, materials, professorat i alumnat).
  - Diferenciar els elements de la dinàmica institucional: comunicació, participació, presa de decisions i resolució de conflictes.
  - Conèixer la naturalesa de la pràctica directiva, els reptes del lideratge i les implicacions pel canvi educatiu.
-

Temari

1. Fonamentació

- L'objecte i el contingut de l'Organització Escolar.
- La naturalesa del centre educatiu. Relacions amb l'entorn social. Funcions.
- Els components bàsics del centre educatiu com a organització (objectius, estructura organitzativa i sistema relacional).
- El context polític-administratiu i les relacions amb els centres educatius.
- Alguns enfocaments de comprensió de les organitzacions escolars. Intervenció.

2. El centre autònom: element nuclear i bàsic del sistema

- El centre escolar com a subsistema.
- L'autonomia de centres.
- Caracterització del centre escolar autònom.
- El marc legal actual.

3. Els objectius

- Els objectius de l'organització.
- Els Plantejaments Institucionals a mitjà-llarg termini:
  - El Projecte Educatiu de Centre (PEC).
  - El Projecte Curricular de Centre (PCC).
  - El Reglament de Règim Interior (RRI).
- Els Plantejaments Institucionals a curt termini:
  - La Programació General de Centre o Pla Anual de Centre (PAC).
  - El Pressupost del Centre.
  - La Memòria de Gestió del Centre.

4. L'estructura organitzativa

- Tipus i elements de l'estructura del centre escolar.
- Els recursos humans:
  - Organització vertical: òrgans de govern i participació.
  - Organització horitzontal: agrupament d'alumnat i professorat.
  - Organització staff: departaments i seminaris; equips educatius.
- Els recursos materials: arquitectura, equipament i material didàctic)
- Els recursos funcionals: temporització/calendari, pressupost i normativa.

5. El sistema relacional

- El govern institucional i el sistema relacional. Components del sistema relacional.
- El clima i la cultura institucionals.
- Elements de la dinàmica institucional: la comunicació, la participació, les reunions, la presa de decisions i la resolució de conflictes.
- L'avaluació institucional: tipus i instruments.

6. La direcció escolar i les funcions organitzatives

- Naturalesa de la pràctica directiva.
- Concepte de lideratge. Estils de lideratge. Els reptes del lideratge.
- Característiques del centre educatiu eficient.

- Les funcions organitzatives: planificació, distribució de tasques, actuació, coordinació i control.

7. El canvi educatiu

- El canvi en un marc organitzatiu. Significat de canvi educatiu.
  - Estratègies de canvi en el centre escolar.
  - El paper de la direcció, del professorat i l'alumnat davant el canvi.
  - L'organització escolar i l'atenció a la diversitat.
-

Metodologia

- Els temes s'aniran introduint amb intervencions de la professora combinant, segons el principi de multivarietat metòdica, exposicions sobre els continguts, estudi comentat de textos, realització d'activitats puntuals en el transcurs de les sessions presencials, visionat d'experiències concretes,...
  - Paral·lelament l'alumnat realitzarà un treball pràctic, que es podrà realitzar en grup i consistirà en la recopilació de definicions sobre els termes més emprats en l'àrea d'Organització Escolar.
  - Els continguts rebuts en les sessions presencials es complementaran amb documentació que aportarà la professora i la bibliografia bàsica proporcionada.
-

Avaluació

- Realització d'activitats individuals i/o grupals en el transcurs de les sessions presencials que no impliquin treball personal fora de l'horari de classe tot i que puntuen en el moment de l'avaluació amb un 20 % de la nota. Cal anar entregant-los a mesura que es vagin treballant a classe.
  - Realització d'un glossari on es recompilaran definicions sobre els termes més emprats en l'àrea d'Organització Escolar. Puntua en el moment de l'avaluació amb un 20 % de la nota. La data màxima per entregar aquest treball és el darrer dia de classe del mes de desembre. Aquest treball es pot fer en grup i es tracta de la consulta de diferents textos de la bibliografia bàsica per tal de poder donar les definicions aportades pels diferents autors-es.
  - Realització d'una prova específica teòrico pràctica que comptarà un 60% del valor de la nota final.
-

Bibliografia:

ORGANITZACIÓ I GESTIÓ

AAVV (1998): Por la escuela pública. Homenaje a Mariano Pérez Galán. Fundación Cives. Madrid.

ANTÚNEZ, S. (1993): Claves para la organización de centros escolares. Horsori-ICE UB. Barcelona.

ANTÚNEZ, S. y GAIRÍN, J. (1996): La organización escolar. Práctica y fundamentos. Ed. Graó. Barcelona.

*ARMENGOL, C.; FEIXAS, M. i PALLARÈS, R.M. (2000): Seguint el fil de l'organització. Col.I Materials núm. 92. Departament de Pedagogia Aplicada. Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Ball, S. (1994): La micropolítica en la escuela. Hacia una teoría de la organización escolar. Col. Temas de Educación. Paidós/M.E.C. Barcelona.

BORRELL, N. (1989): Organización escolar. Teoría sobre las corrientes científicas. Humanitas. Barcelona.

CANTÓN, I. (1996): Manual de Organización de Centros Educativos. Oikos-Tau. Barcelona.

CORONEL, J.M.; LÓPEZ, J. y SÁNCHEZ, M. (1994): Para comprender las organizaciones escolares. Repiso Libros. Sevilla.

DEPARTAMENT DE PEDAGOGIA APLICADA (1984): Organització Escolar. *Educar*, no. 6. UAB. Barcelona.

DOMÍNGUEZ, G. y MESANZA, J. (Coords) (1996): Manual de organización de instituciones educativas. Escuela Española. Madrid.

* GAIRÍN, J. (1996): La organización escolar: contexto y texto de actuación. Ed. La Muralla. Madrid.

* GAIRÍN, J. y DARDER, P. (Coords) (1994): Organización de centros educativos. Aspectos básicos. Ed. Praxis. Barcelona.

GAIRÍN, J. y DARDER, P. (Coords) (1994): Organización y gestión de centros educativos. Ed. Praxis. Barcelona. (Material de fulls canviables)

GAIRÍN, J. y DARDER, P. (Coords) (1995): Estrategias e instrumentos para la gestión educativa. Ed. Praxis. Barcelona. (Material de fulls canviables)

Gairín, J. i altres (1988): Organització de centres. Experiències, projectes i reflexions. Graó. Barcelona.

GÓMEZ DACAL, G. (1996): Curso de organización escolar y general. Escuela Española. Madrid.

Husén, T. y otros (1986): La escuela a debate. Problemas y futuro. Narcea. Madrid.

* LORENZO, M. y SÁENZ, O. (1995): Organización Escolar. Una perspectiva ecológica. Marfil. Alcoy.

MARTÍN BRIS, M.(1996): Organización y Planificación integral de centros. Educación Infantil, Primaria y Secundaria. Escuela Española. Madrid.

Owens, R.G. (1979): La escuela como organización. Santillana. Madrid.

ROBBINS, S.P. (1987): Comportamiento organizacional. Prentice Hall. México.

TYLER, W. (199): Organización Escolar: Una perspectiva sociológica. Morata. Madrid.

SANTOS GUERRA, M.A. (1994): Entre bastidores. El lado oculto de la organización escolar. Ed. Aljibe. Málaga.

Woods, P. (1987): La escuela por dentro. Paidós/M.E.C. Barcelona.

ZABALZA, M.A. (1996): Reforma Educativa y Organización Escolar. Tórculo. Santiago de Compostela.

PLANTEJAMENTS INSTITUCIONALS

ANTÚNEZ, S. (1990): El projecte educatiu. Col. Eines de Gestió, no 2. Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya.

ANTÚNEZ, S. i GAIRÍN, J. (1991): La programació general del centre educatiu. (Pla Anual). Col. Eines de Gestió, no 4. Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya. Barcelona.

Cabanes, A. (1990): El pressupost. Col. Eines de Gestió. Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya. Barcelona.

CARBONELL, J.L. (coord.) (1995): Reglamento orgánico de las escuelas de Educación Infantil y de los colegios de Educación Primaria. Escuela Española. Madrid.

GAIRÍN, J. (Coord.) (1996): Estratègies d'acció per a l'elaboració del Projecte Curricular de Centre. Grup ICE d'Organització i Gestió d'Ensenyament Primari. ICE UAB. Bellaterra.

GAIRÍN, J. (Ed.) (1997): Estrategias para la gestión del Proyecto Curricular de Centro Educativo. ICE UAB- Síntesis. Madrid.

GAIRÍN, J. ; LAPEÑA, A. i VERA, J.M. (1991): El reglament de règim interior del centre educatiu. Col. Eines de Gestió, no 3. Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya. Barcelona.

PINAL, E.M. (1996): Ideas para elaborar el Proyecto Educativo de Centro. Centro de profesores y recursos de Yecla. Yecla. Murcia.

RUL, J. (1990): El projecte de gestió del centre educatiu. Col. Eines de Gestió, no 1. Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya. Barcelona.

RUL, J. (1995): La memòria avaluativa del centre educatiu. Un model integral d'avaluació organitzativa i curricular. Col. Eines de Gestió, no 6. Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya. Barcelona.

VIDORRETA, C. (1996): La memoria anual. Un instrumento de evaluación del centro. Educación Infantil y Educación Primaria. Escuela Española. Madrid.

VILARRUBIAS, P. (1998): L'autoavaluació del projecte curricular de centre. Graó. Barcelona.

ESTRUCTURES

ALBERICIO, J.J. (1995): Las agrupaciones flexibles y la escuela para el progreso continuo. Ed. PPU. Barcelona.

Álvarez, M.y otros (1989): Las áreas departamentales del centro docente. Popular Madrid.

BENEDITO, J. (1998): 98 preguntas sobre los órganos colegiados. Colección Guía Escolar. Escuela Española. Madrid.

DOMÈNECH, J.i VIÑAS, J. (1997): La organización del espacio y del tiempo en el centro educativo. Graó. Barcelona.

MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CULTURA (1996): Las actividades extraescolares en los centros educativos. MEC. Madrid.

RUÉ, J. (1994): Assessorament i suport als equips docents. ICE-UAB. Barcelona.

SISTEMA RELACIONAL

AGUADERO, F. (1998): El arte de comunicar. Ciencia 3. Madrid.

AGUADERO, F. (1998): Reuniones, técnicas y rentabilidad. Ciencia. Madrid.

BONAL, J. (1996): El trabajo en equipo del profesorado. Graó. Barcelona.

DE GREGORIO, A. (1996): La participación de los padres en los centros educativos. CEAC. Barcelona.

FABRA, M. LL. (1994): Técnicas de grupo para la cooperación. Col. Aula Práctica. Ed. CEAC. Barcelona.

GAIRÍN, J.; GIMENO, X.; PALLARÈS, R.M. i TOMÀS, M. (1995): El conflicte organitzatiu als centres educatius. Material videogràfic. Col. Temes d'Organització i Gestió de Centres Educatius. Departament de Pedagogia Aplicada. Facultat de Ciències de l'Educació. UAB. Bellaterra.

IZQUIERDO, C. (1996): La reunión de profesores. Participar, observar y analizar la comunicación en grupo. Col. Papeles de Pedagogía. Paidós. Barcelona.

LÓPEZ DE BLAS, M.; SARASÚA, A. (1993): La toma de decisiones. Organización y dirección de reuniones. Curso de formación para equipos directivos. Série Cuadernos, 7. Ministerio de Educación y Ciencia. Madrid.

MARROQUÍN, M. y VILLA, A. (1995): La comunicación interpersonal. Medición y estrategias para su desarrollo. Mensajero. Bilbao.

MARTÍNEZ, J.B. (1998): Evaluar la participación en los centros educativos. Escuela Española. Madrid.

MUNDUATE, L. (1997): Psicología social de la organización. Las personas organizando. Pirámide. Madrid.

NIETO, J. (1998): Tratamiento cooperativo de los problemas de los centros escolares. Plan anual de mejora. Colección Guía Escolar. Escuela Española. Madrid.

NÚÑEZ, T. y LOSCERTALES, F. (1996): El grupo y su eficacia. Técnicas al servicio de la dirección y coordinación de grupos. EUB. Barcelona.

O'CONNOR, J.; SEYMOUR, J. (1995): Introducción a la Programación Neurolingüística. Ed. Urano.

PETIT, F. (1984): Psicosociología de las organizaciones. Herder. Barcelona.

PLENCHETTE-BRISSENET, C. (1987): Mètode de treball en equip. Editorial Pòrtic. Barcelona.

SANCHEZ, A. (1991): La participación. Metodología y práctica. Ed. Popular. Madrid.

SANTOS GUERRA, M.A. (1997): El crisol de la participación. Escuela Española. Madrid.

SILVA, M. (1996): El clima en las organizaciones. Teoría, método e intervención. EUB. Barcelona.

SURDO, E. (1997): La magia de trabajar en equipo. S&A. Madrid.

TCHORNE, P. (1992): Padres y madres en la escuela. Una guía para la participación. Paidós. Barcelona

TEJADA, J. (1997): Grupo y educacion: Técnicas de trabajo y análisis. LUB. Barcelona.

TOUZARD, H. (1980): La mediación y la solución de conflictos. Heder. Barcelona.

VILLA, J. (1998): La animación de grupos. Colección Educación al Día. Escuela Española. Madrid.

AVALUACIÓ DE CENTRES

ARENY, M.D. (1999): Avaluar per construir. Eumo Editorial- Associació de Mestres Rosa Sensat. Barcelona.

Darder, P., i altres (1985): QUAFE-80. Qüestionari per a l'anàlisi del funcionament de l'escola. Onda. Barcelona.

HOUSE, E.R. (1994): Evaluación, ética y poder. Morata. Madrid.

Isaacs, D. (1977): Cómo evaluar los centros educativos. EUNSA. Pamplona.

Martínez, L. y otros (1989): Evaluación de centros y calidad educativa. Cincel. Madrid.

RUÉ, J. (1998): Avaluació interna de centres. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. Barcelona.

Stufflebeam, D. L., y otros (1987): Evaluación sistemática. Guía teórica y práctica. Paidós/M.E.C. Barcelona.

DIRECCIÓ ESCOLAR I FUNCIONS ORGANITZATIVES

ÁLVAREZ, M. (1992): La dirección escolar: formación y puesta al día. Escuela Española. Madrid.

Álvarez, M. (1988): El equipo directivo. Recursos y técnicas de gestión. Popular Madrid.

GARRIDO, P.; JABONERO, M.; RIVERA, D. (1995): Planificación de las actividades directivas de los centros docentes. Escuela Española. Madrid.

Isaacs, D. (1983): Cómo mejorar la dirección de los centros educativos. EUNSA. Pamplona.